

חושבים מוכנות – מאמר החודש, אוקטובר 2022

This month's pick: thinking emergencies, October 2022

צעירים חסרי מנוח וחרדת אקלים

בשנה האחרונה ביליתי לא מעט עם הבן שלי, בן דור Z שהשתחרר מהצבא. התרגלתי למיחזור, לפייסבוק-מרקטפלייס, לבגדים יד שניה וגם לחפצים יד שניה שמוצאים את דרכם לביתנו, אבל הופתעתי מביטויי הלחץ והחרדה בקרב בני הדור שלו משינוי האקלים.

עם הפנים קדימה לשנה החדשה ולתקווה לטוב, הצצה ל- Generation Z, אלו שמתחררים עכשיו מהצבא ומתחילים את הלימודים והעבודה – מה הם חושבים על משבר האקלים?

מחקר אורך מארה"ב [מאמר 1] מראה שבמהלך העשור שבין 2010 ל-2019 חל שינוי בגישה כלפי שינוי האקלים, במיוחד בקרב בני דור המילניום (דור Y, במקורב ילידי שנות ה-80 וה-90) ובני דור Z (במקורב ילידי שנות ה-2000). המחקר מציין כי בעשור האחרון חלה בקרבם עליה בדאגה משינוי אקלים וכן תחושת אשמה וכעס ביחס לשינוי האקלים. אלה מסבירים את תכיפות הדיון בנושאי אקלים בקרב הדור הצעיר.

במאמר מעניין בנושא Eco-Anxiety [2] מתואר מחקר שבחן את ההתמודדות מול חששות אקלים בקרב 10,000 צעירים ב-10 מדינות שונות. נמצא כי חרדת-אקלים (climate-anxiety) השפיעה על 45% מהמשתתפים ו-56% מהם מאמינים כי סוף העולם קרב ("humanity is doomed"). מחקר אחר שנערך במדיה החברתית בקרב בני דור Z מצא ש-69% מהם מרגישים חרדים כלפי העתיד כאשר הם רואים פוסטים הקשורים בשינוי האקלים. בסקר השנתי של חברת Deloitte העוסק בבני דור המילניום ודור Z צוין כי שינוי האקלים וההגנה על הסביבה היו את הדאגה העיקרית של בני דור זה בשנת 2021.¹

המונח eco-anxiety (חרדה אקולוגית) תואר כבר ב-2017 ע"י האגודה הפסיכולוגית האמריקאית כמצב בו מרגישים חוסר אונים מול אבדן ממשמש ובא, המעלה את רמות הלחץ והחרדה. יחד עם זאת, המונח לא מופיע בספר האבחנות הפסיכיאטריות האמריקאי (DSM) מכיוון שהקריטריונים לאבחון עדיין לא מגובשים, אך אלו שחווים זאת מתארים מצב של מצוקה, טראומה, אבל, צער וחוסר-אונים. כותבי המאמר [2] מתארים סימפטומים אפשריים של הסובלים מחרדה אקולוגית וביניהם: כעס ותסכול כלפי ממשלות או בני הדור המבוגר, בשל

¹ בבדיקה של [הסקר לשנת 2022](#), נראה כי עלות המחיה תפסה את המקום הראשון שמדאיג אותם ושינוי האקלים את המקום השני. יחד עם זאת מצוין כי ההחלטות שהם לוקחים בחיים ובענייני עבודה קשורות לשינוי האקלים.

התעלמותם משינוי האקלים; בושה או אשמה ביחס ל"טביעת רגל פחמנית" אישית; הפרעה פוסט-טראומטית אחרי חוויה הקשורה לשינוי אקלים; צער ועצבות על אבדן משאבי טבע ובעלי חיים; דרך חשיבה פטליסטית ואובססיביות בחשיבה על שינוי אקלים.

כותבי המאמר מדגישים את החשיבות של חינוך ופעילות למען הסביבה אשר תורמת הן להתמודדות עם תסמיני החרדה והן להגברת הפעילות הסביבתית, שמזינה את השינוי המיוחל במוסדות הציבוריים ובקרב מקבלי החלטות. נושא זה לדבריהם נותן מענה לשלוש מתוך 17 מטרות הפיתוח המקיים של האו"ם (SDG-Sustainable Development Goals). (SDG3 – בריאות ורווחה; SDG4 – חינוך איכותי; SDG13 – פעולה לטובת האקלים.

ואם להיות אקטיביים, אולי גם בעזרת יישום פתרונות מבוססי-טבע *Nature Based Solutions (NBS)*. אלו הוגדרו ע"י הנציבות האירופית בשנת 2015, כפתרונות הרוותמים את הכוח והתחכום של הטבע כדי להפוך אתגרים סביבתיים, חברתיים וכלכליים להזדמנויות חדשות, פתרונות המקבלים השראה מהטבע, תומכים בטבע ומשתמשים בו; הם נועדו להתמודד עם אתגרים חברתיים שונים בצורה חסכונית במשאבים וניתנת להתאמה ולספק בו זמנית יתרונות כלכליים, חברתיים וסביבתיים.

לא אדון כאן בפתרונות מבוססי-טבע, כדאי להקדיש לנושא מאמר בפני עצמו. המחקר הספציפי המתואר במאמר [3] מתייחס למחקר שנערך בקרב סטודנטים בני דור Z באזור טורינו באיטליה ובחן את העניין שיש לבני דור Z ב"פתרונות מבוססי טבע" וכן את העדפותיהם התיירותיות בעיר שמציעה פתרונות כאלה (למשל, חידוש של אזור תעשייה שהפך ל"פארק דורה", בנינים שהפכו ל"יער ורטיקלי", תכנון אזורי ירוקים לשילוב האזור האורבני עם הסביבה הטבעית וכד').

המחקר מצא שלמעלה ממחצית המדגם מודע לחשיבות היוזמות העירוניות מסוג "פתרונות מבוססי טבע (NBS)" ששומרות על התרבות והמורשת הטבעית של המקום. כמו כן, הם היו משוכנעים שרגישותם לשמירת טבע גדולה מזו של דור הוריהם ורגישות זו כלפי הסביבה נתמכת גם באורח חיים שמעדיף הליכה, אופניים או תחבורה ציבורית. בנוסף, ההעדפה של "קיימות" הן במובנים תרבותיים והן סביבתיים משותפת בקרב בני הדור הצעיר ונראה כי הם גם יעדיפו לצרוך תיירות ותרבות במקומות בהם מיושמים יוזמות מסוג זה.

נקווה שהשנה החדשה תביא איתה יותר עשייה מקיימת לטובת הדור הצעיר והאוכלוסייה בכללותה יחד עם התפתחויות חיוביות בכל תחומי החיים.

כתבה: סמדר אמיר, מרכזת מידע במרכז הידע והמחקר הלאומי בתחום היערכות למצבי חירום.

לפרטים נוספים:

1. Swim, J. K., Aviste, R., Lengieza, M. L., & Fasano, C. J. (2022). **OK Boomer: A decade of generational differences in feelings about climate change.** *Global Environmental Change*, 73, 102479. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0959378022000176>

2. Lalal, N., Mishal, S., Padhi, A., Sharma, A., Audhkhasi, A., Arora, P., ... & Samar, S. (2022). **Eco-Anxiety: Impact on Generation Z's Mental Health and the Contemporary Significance of Environmental Awareness and Education**. *International Journal of Policy Sciences and Law*, 2(02), 3313-3331.
3. Giachino, C., Bollani, L., Truant, E., & Bonadonna, A. (2022). **Urban area and nature-based solution: Is this an attractive solution for Generation Z?**. *Land Use Policy*, 112, 105828. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264837721005512>